

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA QUẢN LÝ VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT**

**NGHI LỄ CUỐI HỎI CỦA HUYỆN CẨM XUYÊN
TỈNH HÀ TĨNH**

**KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP
CỬ NHÂN QUẢN LÝ VĂN HÓA**

Giảng viên hướng dẫn : **Th.s Nguyễn Thị Dậu**

Sinh viên : **Trần Thị Lan Ánh**

Lớp : **QLVH8C**

Khóa học : **2007-2011**

Hà Nội - 2011

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN.....	4
LỜI MỞ ĐẦU.....	5
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	5
2. Mục đích nghiên cứu và nhiệm vụ nghiên cứu.....	7
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	7
4. Tình hình nghiên cứu của đề tài.....	7
5. Phương pháp nghiên cứu.....	8
6. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn của đề tài.....	8
7. Bố cục của đề tài.....	9
CHƯƠNG I.....	10
GIỚI THIỆU CHUNG VỀ HUYỆN CẨM XUYÊN TỈNH HÀ TĨNH.....	10
1.1. Khái quát về tỉnh Hà Tĩnh.....	10
1.2. Lịch sử hình thành huyện Cẩm Xuyên.....	12
1.3. Vị trí địa lý.....	14
1.4. Điều kiện tự nhiên.....	15
1.5. Tài nguyên tiềm năng kinh tế.....	17
1.6. Các giá trị văn hóa.....	20
1.7. Con người.....	22
CHƯƠNG 2.....	25
NGHI LỄ CƯỚI HỎI CỦA HUYỆN CẨM XUYÊN TỈNH HÀ TĨNH.....	25
2.1 Khái quát chung về nghi lễ cưới hỏi.....	25
2.2 Nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên.....	27
2.2.1 Dạm ngõ (Chạm ngõ).....	28
2.2.2 Lễ ăn hỏi.....	30
2.2.3 Lễ cưới.....	34
2.2.4 Lễ lại mặt.....	43
2.3 Vai trò của cưới hỏi đối với con người và xã hội.....	44
2.4 Định hướng của Đảng và nhà nước đối với công tác cưới hỏi.....	46

CHƯƠNG III.....	49
MỘT SỐ KIẾN NGHỊ NHẪM GÌN GIỮ VÀ PHÁT HUY NÉT ĐẸP VĂN HÓA TRONG NGHI LỄ CƯỚI HỎI CỦA HUYỆN CẨM XUYÊN TỈNH HÀ TĨNH.....	49
3.1 Nhận xét và đánh giá về nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh	49
3.1.1 Tích cực	49
3.1.2 Hạn chế.....	53
3.2 Một số kiến nghị nhằm gìn giữ và phát huy nét đẹp văn hóa trong nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh	55
KẾT LUẬN.....	62
TÀI LIỆU THAM KHẢO	64
PHỤ LỤC	66

LỜI MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Dân gian có câu:

*“ Tậu Trâu, cưới vợ, làm nhà
Trong ba việc ấy thật là khó thay”.*

Cưới hỏi là nghi lễ quan trọng nhất của cả đời người. Vì vậy việc tổ chức lễ cưới theo hình thức truyền thống hay hiện đại cần phải được nghiên cứu hết sức cẩn trọng.

Trong cuộc sống, ngày xưa cũng như ngày nay, đám cưới chính là biểu hiện của nếp sống xã hội, của nền văn hoá dân tộc. Nó vừa kế thừa truyền thống phong tục, tập quán của dân tộc, vừa được cách tân ngày càng văn minh theo sự phát triển của thời đại.

Có thể khẳng định rằng, từ lâu, việc tổ chức lễ cưới đã là một phong tục không thể thiếu trong cuộc sống cộng đồng, mà ý nghĩa xã hội của nó thể hiện ở nhiều khía cạnh: kinh tế, xã hội, đạo đức, văn hoá.

Lễ cưới thường là sự ghi nhận quá trình trưởng thành của đôi thanh niên nam nữ, sau quá trình tìm hiểu. Nó khẳng định xã hội đã thừa nhận một tình yêu. Hôn nhân là sự thống nhất giữa tình yêu và trách nhiệm giữa hai người. Hôn nhân không được xây dựng trên cơ sở của tình yêu là hôn nhân không có đạo đức.

Lễ cưới là sự công bố trước dư luận xã hội sau quá trình hoàn thành thủ tục đăng ký kết hôn. Sự ra đời của một gia đình mới có một ý nghĩa rất quan trọng đối với xã hội.

Lễ cưới còn là sự họp mặt của hai họ và bạn bè thân thích để mừng cho hạnh phúc lứa đôi. Đến với đám cưới, con người có cơ hội gặp gỡ, tiếp xúc, làm

quen với nhau, tăng cường giao tiếp, mở rộng các mối quan hệ xã hội. Đến với đám cưới là đến với một sinh hoạt văn hoá lành mạnh không thể thiếu trong cuộc sống mỗi con người và cả cộng đồng.

Hình ảnh cô dâu duyên dáng trong tà áo dài truyền thống của những đám cưới xưa vẫn luôn được mọi người ca ngợi và trân trọng. Nó thể hiện được tính dân tộc của phong tục Việt nam. Và cũng trong hôn lễ, sự chân thành, sâu sắc của tình yêu đôi lứa được thể hiện qua các tục lệ cổ truyền. Đó là lời khấn nguyện (lễ thề nguyện) của cô dâu chú rể trước gia tiên hai họ, kèm theo là sự trao kỷ vật như trao nhẫn cưới, hứa hẹn ăn ở với nhau cho đến “mãn chiều xế bóng”... Tất cả đều nhằm đánh dấu một sự chín muồi của tình yêu để dẫn tới hôn nhân.

Bất kỳ một đôi nam nữ nào của mọi vùng miền, quốc gia muốn chính thức trở thành vợ chồng đều phải trải qua hình thức cưới hỏi. Đây là một nghi lễ không thể thiếu. Tùy vào từng phong tục tập quán của vùng miền mà người ta tổ chức các lễ cưới khác nhau. Việt Nam gồm 54 dân tộc anh em, mỗi dân tộc lại có những cách tổ chức lễ cưới, phong tục riêng của mình. Cũng như các vùng khác trên lãnh thổ, huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh cũng hết sức quan tâm đến nghi lễ này. Ngoài những thủ tục chung vùng còn xuất hiện những phong tục riêng làm nên bản sắc văn hóa đặc biệt mà không phải ở đâu cũng có.

Là một người con của vùng đất Cẩm Xuyên, đã được trực tiếp quan sát, tìm hiểu nhiều về các thủ tục cũng như việc tổ chức lễ cưới, nên tôi chọn “*nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên, tỉnh Hà Tĩnh*” làm đề tài khóa luận với mong muốn góp phần nhỏ bé của mình vào việc giới thiệu những nét văn hóa mang màu sắc đặc trưng của huyện đến với tất cả bạn bè trên đất nước Việt Nam.

2. Mục đích nghiên cứu và nhiệm vụ nghiên cứu

- Đề tài nghiên cứu các nghi lễ trong cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên - Hà Tĩnh nhằm giới thiệu nét đẹp trong văn hóa của vùng đến với mọi bạn bè tổ quốc, đồng thời đóng góp thêm tư liệu cho các nhà nghiên cứu khi tìm hiểu nghi lễ cưới hỏi của vùng.
- Đề tài tìm hiểu, phân tích, nghiên cứu trình tự các bước trong nghi lễ cưới hỏi.
- Nghiên cứu thực trạng còn tồn tại trong cưới hỏi.
- Đề xuất một số giải pháp có tính khả thi nhằm nâng cao giá trị văn hóa trong các nghi lễ cưới hỏi.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu là nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh. Công trình nghiên cứu xoay quanh vấn đề phong tục cưới hỏi, những nghi lễ trong cưới hỏi và ảnh hưởng của nó tới việc xây dựng đời sống văn hóa hiện nay của người dân huyện Cẩm Xuyên.
- Phạm vi nghiên cứu:
 - + Thời gian: trong giai đoạn hiện nay.
 - + Không gian: tại huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh.

4. Tình hình nghiên cứu của đề tài

Từ trước tới nay nghiên cứu về huyện Cẩm Xuyên đã có nhiều người sưu tầm, viết về huyện và con người ở vùng đất này như: “lịch sử Đảng bộ huyện Cẩm Xuyên” (Ban thường vụ huyện ủy Cẩm Xuyên), “tập thơ ca ngợi huyện

Cẩm Xuyên” (Bùi quang Thanh), “ tác gia, tác giả Nghệ Tĩnh”, “ theo dòng lịch sử” (Trần Quốc Vượng), “ địa chí văn hóa dân gian Nghệ Tĩnh” (Nguyễn Đông Chi), “ địa chí Cẩm Xuyên” (Bùi Thiết)...và một số sách báo trung ương, địa phương viết về huyện trong đó cũng có đề cập tới nghi lễ cưới hỏi của huyện. Những kết quả thành công đó của các tác giả đi trước rất đáng trân trọng và ghi nhận. Nhìn chung các công trình nghiên cứu đó đã đi vào các lĩnh vực cụ thể của đời sống văn hóa, xã hội, phong tục tập quán của con người nơi đây. Tuy nhiên rất ít công trình đề cập đến những hạn chế và đưa ra những giải pháp khắc phục những hạn chế đó. Vì vậy trong đề tài khóa luận tốt nghiệp này em đi sâu vào việc tìm hiểu nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh, đồng thời đưa ra một số giải pháp nhằm lưu giữ và phát huy nét đẹp văn hóa trong nghi lễ cưới hỏi của huyện.

 Tìm hiểu về nghi lễ cưới hỏi góp thêm một phần nào đó làm cho các tác phẩm viết về huyện đầy đủ hơn.

5. Phương pháp nghiên cứu

- phương pháp nghiên cứu tư liệu, phân tích, tổng hợp các công trình liên quan của các tác giả đi trước.
- phương pháp quan sát, điền dã
- phương pháp lịch sử
- Phương pháp phỏng vấn.

6. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn của đề tài

Việc tìm hiểu nghi lễ cưới hỏi có vai trò hết sức quan trọng. Thông qua đó có thể đóng góp thêm tư liệu nghiên cứu về nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh. Đồng thời đưa ra những ý kiến nhằm gìn giữ và phát huy

các giá trị văn hóa tốt đẹp trong lễ cưới của người Cẩm Xuyên, từ đó có thể áp dụng vào thực tế để góp phần xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc.

7. Bố cục của đề tài

Ngoài lời mở đầu, phần kết luận, danh mục tài liệu tham khảo, bố cục của bài tiểu luận gồm 3 chương:

Chương I: Giới thiệu chung về huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh.

Chương II: Nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh.

Chương III: Một số kiến nghị nhằm gìn giữ và phát huy nét đẹp văn hóa trong nghi lễ cưới hỏi của huyện Cẩm Xuyên tỉnh Hà Tĩnh.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phan Kế Bình – Việt Nam phong tục- tái bản- nhà xuất bản thành phố Hồ Chí Minh 1990.
2. Hà Văn Cận – phong tục cưới gả Việt Nam- NXB hội nhà văn 1992.
3. Phan Hữu Dật – Hôn nhân và gia đình nước ta – NXB Chính trị Quốc gia, Hà Nội 1995
4. Lê Như Hoa – hôn lễ xưa và nay ở Việt Nam, NXB VHNT, Hà Nội 1996.
5. Đặng Văn Lung – Phong tục tập quán các dân tộc ở Việt Nam – NXB VHNT Hà Nội 1997
6. Nguyễn Thị Mai – pháp luật và gia đình – NXB Đà Nẵng 1998.
7. Xuân Mỹ - tục cưới hỏi ở Việt Nam – NXB VHNT Hà Nội 2003.
8. Trần Ngọc Thêm – Tìm về bản sắc văn hóa Việt Nam, NXB TP Hồ Chí Minh, HCM 1996.
9. Phạm Thuận Thảo – Tục cưới gả, tang ma của người Việt xưa, NXB VHNT Hà Nội 1986.
10. Lê Ngọc Thắng – Bản sắc văn hóa các dân tộc Việt Nam – NXB TPHCM, Hồ Chí Minh 1996
11. Bùi Thiết- Dư địa chí Cẩm Xuyên – NXB Thanh Niên, Hà Nội 2009
12. Luật hôn nhân và gia đình, 1986 (bộ luật bổ sung, 1999)
13. Tục cưới hỏi ở Việt Nam, 2003
14. Tục cưới hỏi, NXB VHNT, H.1995
15. Nghị quyết hội nghị lần 5 ban chấp hành trung ương Đảng (khóa VIII), NXB Chính trị Quốc gia, 1998.
16. Hỏi và đáp về văn hóa Việt Nam, NXB văn hóa dân tộc, tạp chí văn hóa nghệ thuật 1998.

17. Chỉ thị 27/CT – TW, ngày 12/01/199 của Bộ Chính trị BCH TW Đảng về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.
18. Chỉ thị 14/1998/CT – TTg, ngày 28/03/1998 của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội.
19. Các Webside:
 - google.com.vn
 - wattpad.com
 - Cuoihoi.vn.com
 - Cuoihoi.net.vn
 - Tapchigiadinh.vn
 - Vanhoahatinh.gov.vn